

Kankerverwekkende- en mutagene stoffen

Wat is het en wat is het risico?

Blootstelling aan kankerverwekkende (carcinogene) en mutagene stoffen kunnen effect hebben op de gezondheid van werknemers. Kankerverwekkende stoffen kunnen kanker veroorzaken of de kans op kanker vergroten. Mutagene stoffen zijn stoffen die (langzaam) het DNA ofwel het erfelijk materiaal veranderen waardoor ze ook kankerverwekkend kunnen zijn of een miskraam kunnen veroorzaken. Voorbeelden van deze stoffen zijn cytostatica, houtstof, lood, benzeen, kwarts en asbest.

Waar komt een werknemer het tegen?

Kankerverwekkende en mutagene stoffen kunnen in vrijwel alle werksituaties voorkomen. Voorbeelden zijn de industrie, de bouwrijverheid, ziekenhuizen en laboratoria.

Waar moet u aan voldoen?

Een werkgever is verplicht te zorgen voor een veilige en gezonde werkplek voor werknemers. De werknemer is verplicht instructies op te volgen en veilig en gezond te werken voor zichzelf en collega's.

Als onderdeel van de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) moet u ook de blootstelling aan gevaarlijke stoffen beoordelen. Dit is de RI&E Stoffen. Als u werkt met kankerverwekkende of mutagene stoffen of met kankerverwekkende processen, dan moet u de verdiepende inventarisatie kankerverwekkende en mutagene stoffen uitvoeren. Hier vindt u een overzicht van de gegevens die hierin opgenomen moeten zijn.

Verder dient u een lijst bij te houden van werknemers die blootgesteld (kunnen) worden aan kankerverwekkende of mutagene stoffen of aan stoffen die vrijkomen bij kankerverwekkende stoffen. Hierbij moet ook de hoogte van de blootstelling worden vermeld. Iedere werknemer heeft recht op inzage in de gegevens in de lijst die betrekking hebben op hem of haar.

Hoe bepaalt u of het een risico is?

Op de verpakking van producten is aangegeven of het gaat om een gevaarlijke stof. Het gevaarssymbool geeft aan om welk gevaar het gaat. Of een stof kankerverwekkend of mutageen is, is niet direct te zien aan het gevaarssymbool.

De R(risico)-zinnen op het etiket geven meer informatie. Kankerverwekkende stoffen herkent u aan de risicozinnen R45 of R49 en mutagene stoffen aan R46.

Soms is een stof niet verpakt, maar komt vrij tijdens het werkproces. Voorbeelden zijn hout- en kwartsstof en dieselmotoremissie. Deze stoffen zijn niet voorzien van een verpakking en hebben dan ook geen R-zinnen. Het is daarom minder makkelijk te bepalen of het gaat om kankerverwekkende of mutagene stoffen. Informatie over specifieke gevaarlijke stoffen die vrijkomen tijdens het werk, zijn opgenomen in het stoffencentrum.

De grootte van het risico kunt u voor zowel verpakte als voor niet verpakte gevaarlijke stoffen bepalen met metingen of aan de hand van literatuur. De uitkomst hiervan kunt u vergelijken met grenswaarden. Voor advies kunt u terecht bij een arbodienst of bij gespecialiseerde adviesbureaus.

Welke maatregelen kunt u nemen?

Bij het nemen van maatregelen om blootstelling te verlagen, bent u verplicht de arbeidshygiënische strategie te volgen, het voorgeschreven stappenplan om de blootstelling te verlagen. Dit houdt in dat maatregelen op een zo hoog mogelijk niveau genomen moeten worden. Pas als een maatregel van een bepaald niveau om technische, organisatorische of economische redenen niet mogelijk is, mag gekozen worden voor maatregelen van één

niveau lager.

De maatregelen op volgorde van prioriteit:

- Bronmaatregelen
- Vrijkomen stof tegengaan of beperken
- Collectieve maatregelen
- Individuele maatregelen
- Persoonlijke beschermingsmiddelen